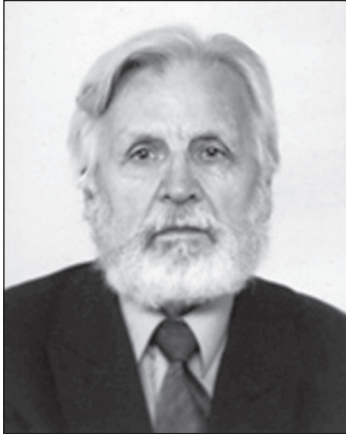

In memoriam:

Vladimir Erman

11. märts 1928 – 11. veebruar 2017

Läinud aasta tõi klassikalisele orientalistikale kaasa korvamatut kaotuse: pärast pikka ja rasket haigust lahkus 88. eluaastal meie seast üks nimekamaid vene vanema põlvkonna sanskriti kirjanduse ja kultuuri uurijaid ning tõlkijaid, Peterburi Ülikooli emeriitprofessor, Eesti Akadeemilise Orientaalseltsi auliige Vladimir Erman.

Vladimir Erman (Владимир Гансович Эрман) sündis 11. märtsil 1928. aastal Leningradis (Peterburis) Punaarmee eestlasest ohvitseri pojana. Tema isa sattus 1930. aastate stalinliku „puhastuse“ hammasrataste vahele ja lasti rahvavaenlasena maha. „Rahvavaenlase“ pojalt ei olnud toonases Nõukogude Liidus kerge haridust omandada, kuid pärast sõjaaegseid evakatsiooniaastaid õnnestus tal Uuralite tagant Mednogorskist koos emaga kodulinna naastes 1946. aastal siiski Leningradi Ülikooli idateaduskonda astuda.

Ta lõpetas ülikooli india filoloogia erialal 1951. aastal ning töötas algul NSV Liidu Teaduste Akadeemia raamatukogus ja nooremteadurina Orientalistika Instituudi Leningradi osakonnas. Alates 1960. aastast töötas ta juba täiskohaga Leningradi Ülikooli idateaduskonna õppejõuna, pühendudes sanskriti ja paali keele ning kirjanduse uurimisele ja õpetamisele. Erman oli pärast aastakümnete pikkust vaheaega Leningradi Ülikoolis sanskriti eriala taasasutaja ja õppeprogrammide looja, mitmete õppematerjalide ja sõnastike autor. Kaitsnud 1964. aastal kandidaadikraadi ja 1987. aastal doktorikraadi väitekirjaga „Vanaindia klassikalise draama poeetika“, sai ta juba küpses eas 1989. aastal india filoloogia kateedri professoriks ja kaks aastat hiljem kateedrijuhatajaks, kellena töötas 1997. aastani.

Vladimir Ermani uurimused hõlmasid peaaegu kõiki vanaindia kirjanduse valdkondi, kuid tema lemmikteemaks kujunes vanaindia draama. Ermani tähtsaimaks ja tuntuimaks teadustööks sai monograafia *Kalidasa* (1976), milles ta analüüsib vanaindia suurima poeedi elu ja loomingut. Tema kümne avaldatud raamatu seas on tuntud ka *Ülevaade veedade kirjanduse ajaloost* (1980), *Kolm suurt vanaindia lugulaulu* (1978), *Vanaindia müüdid* (1975) jt. Mitmed neist on tõlgitud võõrkeeltesse ja viimast korduvalt uuesti välja antud.

Siinkirjutaja kohtas Vladimir Ermanit esimest korda 1987. aasta juunis Tõstamaal, kus tema sõbra ja kolleegi Linnart Mälli (1938–2010) eestvõtmisel toimus Tartu Ülikooli ajaloo ja semiootika laboratooriumi korraldamisel sealt pärit indoloogi Alexander Staël von Holsteini (1877–1937) mälestuskonverents. Ermanit võib pidada Staël von Holsteini otseks mantlipärijaks sanskritoloogina, sest õpetas ju viimane sanskriti keelt Peterburi Ülikoolis eradotsendina 20. sajandi algul. Lisaks Ermani sisukale ettekandele vanaindia draamast jäi eredalt meelde, kuidas Eesti juurtega vene orientalist, liigutuspisarad silmis, deklameeris peolauas peast ja eesti keeles Ernst Enno „Rändaja öhtulaulu“.

Vladimir Erman pidas kalliks ega unustanud kunagi Eestit, oma esivanemate kodumaad. Suviti külastas ta mitmel korral — ka pärast Eesti taasiseseisvumist — oma Eestis elavaid isapoolseid sugulasi ja Tartutki, astudes ikka sisse orientalistikakeskusesse. Kui Eesti Akadeemiline Orientaalselts 1988. aasta veebruaris taasasutati, nimetati Vladimir Erman ühena esimestest seltsi auliikmeks.

Oma harvadel käikudel Peterburi 1990. ja 2000. aastatel leidsin alati aega külastada ka Ermanite kodu, kus möödusid sisukad tunnid auväärse õpetlase ja tema abikaasa seltsis. Vladimir Erman tundis Eestis toimuva vastu elavat huvi ja esitas järjepanu küsimusi, kuidas meil siin ikkagi läheb. Viimane külaskäik toimus 2010. aasta talvel, kui Erman oli juba raskesti haige. Kalli mälestusena on mu koduses raamatukogus aukohal Ermani autogrammiga toona vastilmunud *Mahābhārata* VI raamatu „Bhīṣmaparva“ venekeelne tõlge, mis jäi tema viimaseks eluajal ilmunud tööks.

Vladimir Ermani lahkumisega on ümber saanud terve epohh venekeelses klassikalises indoloogias, mis on sügavalt mõjutanud ka eesti orientalistikat.

Märt Läänemets